

observavit in eo veritatis nomen esse: *Fidelis & verax.* Notavit veracem, quia consideraverat Regem sublimem. Fundamento enim veritatis recte nititur corona. Divinum Balthazar arbitratus est Daniele, quādo illi Daniel exposuit paucos characteres, qui continebant magnā supplicia: *Attendi de te, quoniam spiritum deorum habes.* Si Danielis socios non existimavit Divinos, quādo illi evaserunt flammās, cur Divinum putat Danielē, quādo exponit characteres? Socij Danielis ostenderunt robur ac generositatē in subeundis tormentis: Daniel multum excelluit in exponendo Regi veritates: ex quo prae dicto Rex cognoverat illum habere Dei spiritum, siquidem solus Deus veritas est, & verum loquitur.

153 Qualitates duae efficiunt mendaces, utraque indigna principatu, scilicet vilitas, & ignorantia: idcirco etiam inter bestias mendacibus denegata corona est. Vilissimae inter omnes sunt malitiosae & fraudulentae. Leo, Aquila, & Delphin Reges sunt terrae, aeris, & Oceani, quia carent astutijs & fallacijs vulpium, perdicum, & cancrorum: *Leones & aquila dolis carent, scripsit Plinius senior.*

Excusavit se rusticus mendacio, quādo ad coenam invitatus fuit, praetendens se velle scire quod emerat, peracta jam emptione: *Juga bovum emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me excusatum.* Se excusavit mendacio, quia

Dan. 5.

Mendacium deest principis.

Mendacium vilitatis est. Luc. 14.

rusticorum ac vilium mentiri est: & nulla ignorantior gens est, quā mendax. Phariseis dixerat Christus exultavisse Abrahamum, cū illius diem videret: quibus verbis quasi se implicantibus non acquiescentes arguebant. Christum nōdum quinquaginta aetatis annos implevisse, & vidisse Abrahamum: *Quinquaginta annos nōdum habes, & Abraham vidisti?* Stolidi argumentatio. Dixisset Christus suum diem ab Abrahamo fuisse visum, illi inferunt non potuisse Christum ut pote aetatis longē inferioris vidisse antiquissimū Abrahamum. Doctores & magistri legis sic incohærenter arguunt, non percipientes verba Christi. Erant mendaces, proindeque veritatis hostes: *Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?* Mendaces autem in discurrendo & arguendo sunt valde ignorantes.

Ut fratres Josephi suaderent parenti Jacob illum esse mortuum, exuerunt veste, quam macularunt sanguine, & obtulerunt, dicentes à bellua fuisse devoratum, seque solam tunicam cruore imbutam eripere potuisse: qua malitia fratrum mendacium cognita, exclamavit senex: *Fera pessima comedit eum, bestia devoravit Joseph.* Mirabilis inscitia fratrum mentientium: vel enim fera laceraverat Josephum antequam exueret, vel vestitum invaserat & comederat: si primum, hoc est, jâ exorum laceravit, cur afferunt tunicam sanguine madentem? si secundum, hoc est, si vestitum invasit ac laceravit, cur afferunt tunicam

Joan. 16.

Joan. 8.

Ignorantia vili mendacium.

Gen. 37.

niam integram? Voluerunt fratres illi mentiri, & mendacium cū a veto semper deviet, semper in discurrendo praefert stultitiam. In mendacio reperit populus supplicium suae ingratae rebellionis: siquidem in solitudine rebellavit contra Deum, & voluit reverti in Aegyptum; quare ob ingratitude[m] mansit sine Deo sepultus in deserto tamquā rebellis: quia ingrati separandi sunt ab humano convivio tamquā gens tabida, & infecta: & qui a Deo, qui est veritas, deflectit, cū mendacio in Erebo sepelitur.

CAPUT XIV.

Ingratitudo populi fuit infidelis, & immedicabilis.

§. PRIMUS.

Mala inveterata sunt sine remedio.

154 **S**eparavit Deus à populo seniores, at non à populo ingratitude[m] separata est. Nam aequè ingrati fuerunt electi & separati: Coreb enim regiminis avidus, flagransque ambitione defecit contra Moysen: multi que de electis populi adherentes Coreb conjurarunt, ut deturbarent Moysen à regimine: *Surrexerunt contra Moysen.* Quia ingratitude[m] populi fuit semper infidelis; ingratitude[m] enim, & infidelitas sunt individuae comites.

Duo occurrunt in hoc loco animadversione digna; alterum,

Coreb aspirasse ad principatum Moysis; alterum, non respicere populum ab ingratitude[m] satis monitum suorum parentum supplicio. Quid? Moyses justus efflagitat à Deo regiminis levamen, & Coreb pravus adspirat ad regiminis onus? In proprio est difficultatis solutio: justus ex humilitate appetunt descensum, injusti ex superbia ad ascensum semper anhelant. In Christi baptismo vidit praecursor Joannes tertiam S. Trinitatis personā supra Dominum caput descendentem: *Vidit Spiritum Dei descendentem de caelo.* Et. *Haiaes e contra vidit Luceiferum conantem ascendere: Qui dicebat in corde suo, In caelum conscendam.* Quid? descendit de caelo Spiritus Divinus, & curat ascendere Spiritus Angelicus? Ita: quia Spiritus ille sanctus est; spiritus hic pravus; contrarijs pugnant inter se qualitatibus bonus & malus spiritus. Conatur malus ascendere. Nonne malus descensum, bonus ascensum meretur? cur igitur tam oppositi conatus? Quia alter ascensu dignus, alter indignus est; idcirco dignus appetit descensum, indignus ascensum. Coreb appetebat regimen, quod respuebat Moyses: quia Moyses factus, Coreb perversus; hic defuitus meritis, ille conulat usnā anbitio comitatur deterioris.

155 Indignatus Divinus conditor contra ambitiosos, eos terra devoravit: *Aperiens os suum devoravit illos.* Nam centrum terra ambitionis centrum est. Anhelavit Coreb ad locum in mundo

Justi humiles, injusti superbi.

Matt. 14.

Dignitates appetuntur ab indignis.

Ambitio habet centrum in profundo terra. Num. 16.

sublimiorem, & invenit locum
miseriorem in profundo Erebo.
Nam qui plus appetunt ascen-
dere, sunt, qui solent profundius
descendere. Quando Christus
insepit Capharnaum, dixit hu-
jusmodi civitatem fuisse usque
in caelum erectam, ut rueret in

Luc. 20. *Et tu Capharnaum usque
ad caelum exaltata, usque ad infernū
demerges.* Cur Dominus huic po-
tius civitati, quam reliquis præ-
sagivit ruinam? Quia hæc præ
reliquis voluit ascendere, & ex a-
scensu debuit originem trahere
descensus & ruinæ. In supremo
die stellas de caelo casuras dixit
Christus. *Stella de caelo cadet.* Cur
non solem casurum prædixit, sed
stellas? Quia stellæ occupat sphæ-
ram superiorem, sol inferiorem:
stellæ lucent in caelo octavo, sol
in quarto fulget: nullum præsa-
gium cadendi certius est, quam
locum valde sublimem & altum
occupare. Ita omnis ascensus de-
scensus obnoxius est, ut quod subli-
mius ascenditur, eo infelicius de-
scendatur. Et si ascensus festinus
fuit, etiam eadem festinatione
descensus continget. Ascendit
Zachæus arborem quandam, ut
videret Christum præteritū, &
Dominus confestim illi præ-
cepit, ut celeriter descendere:

Luc. 19. *Festinus descende.* Modò ascen-
dit, & jam descendere præcipi-
tur? Ita: quia in pœnam ambicio-
nis humanæ statutum est homi-
nibus fluxe descendere, qui bre-
viter ascendunt; idcirco festinus
descendit Zachæus, quia præcur-
rens ascendit. Edificium quod

*Ascen-
sus pro-
ximus
ascen-
sus.*

sine lento ac solido fundamento
nimis celeriter erigitur caelo æ-
mulum, in terram nimis propera-
ret ruinam trahit. Poma intem-
pestivam adeptam maturitatem,
decidunt ab arbore perquam ci-
to. Zachæus, quem natura puffi-
lū fecerat, qui hæcenus non ani-
mabat inter alios, momento ita
ascendit, ut sublimis reliquorum
omnium capitibus superaret: hoc
non patitur Christus, nec in re-
publica Christiana sustinendum
esset, in qua æquum est, ut hono-
res per gradus comparentur.

156. Ascensus nimius, &
per aera fieri nequit absque au-
xilio & industria dæmonis, qui
conatur hac via corporibus rpi-
nam, & animabus damnationem.
Nam qui suadet volatum supra
omnium capita, intendit calcare
Deum pedibus. Quis non obser-
vat locum, in quo tentator dæ-
mon collocavit Christum, à quo
in conflictu gulæ fuerat supera-
tus? collocavit supra templi ca-
cumen: *Statuit eum supra pinnaculū
templi.* Quasi dæmon sic discer-
reret in contemptum Dei circa
Christum, quem ut purum homi-
nem judicabat, scilicet talem ho-
minem, si ascensus erat volan-
do per aera, oportere ut templū
protereret, Deumque ipsum pe-
dibus calcaret.

Hoc idem evenerat superbo
Lucifero, quando intendebat ita
ascendere, ut volatu unico collo-
caret se, ac thronum suum super
stellas: *Super astra Dei exaltabo so-
lum meum.* Si interrogemus à
Davide, quo in loco Deus suum
ha-

*Super-
bia inge-
dit col-
care pe-
dibus.
Denu;*

*Matth.
4.*

Isai. 54.

habeat thronum, in sole respon-
debit: *In sole posuit tabernaculum
suum.* Sol affidet circumrotatus
in quarto caelo, stellæ in octavo:
cum igitur Deus suum habeat
solum in quarto caelo, & Luci-
fer conetur suum collocare in
octavo, intendit proculdubio
thronum Dei manere infra suum
thronum. Nec mirum superbus
spiritus anharet sublimem a-
scensum, hoc fieri non poterat ni-
si proculcando conscientiam, De-
umque terendo pedibus.

Ambitio & vanitas leges om-
nes Divinas violat, proprii etiā
deest muneribus, eo tantum sine
ut ascendat, & augeatur. Interdū
tamen ipse honos ambiciosum
præcipitat in ruinam. Obfulerūt
Magi Christo nato aurum, thus,
& myrrham. Figurabatur in au-
ro sublimitas Regis, in thure di-
gnitas summi sacerdotis, & in
myrrha mors ac sepulchrū. Quid
igitur cum Christi dignitatibus
mors & sepultura? Honores, quos
mundus offert, secum afferentes
mortem, prius vitæ, mandatque
sepulchro.

157. Quoad secundam illam
animadversionem, dicendum est,
populum ab ingratitude suorum
maiorum nullo modo discessisse,
quia sanguine ipso hæreditarium
hauserat vitium, cui non statim
remedium adhibuit, proinde
manere mansit immedicabile. Ni-
hil in malo aliquo peius est, quā
dilatio in remedio adhibendo.
Negavit Petrus Magistrum suū:
ubi tamen Magister in illum ocu-
los coniecit, statim reus agnovit,

delevitque culpam. Deliquit A-
dam, & cum Deus illum vocaret,
in latibulum sese abdidit, ne vi-
deretur: *Abcondit se Adam.* Dif-
paritas in eo fuit, quòd Petro ad-
hibuitur est remedium ita prope-
re, ut præveniret tempus matu-
rinum scilicet ad galli cantum:
Cantavit gallus. Adamo fuit dil-
atum remedium usque ad tempus
vespertinum: *Post meridiem.* Faci-
le purificavit Deus linguam Je-
remiæ: ad purificandā verò Isaiæ
linguā cauterio igneo opus fuit:
utriusque purificationis discer-
men ex eo petendum, quòd viti-
um in Jeremia novum ac pueri-
le erat: *A, A, nescio loqui, quia puer
ego sum.* Vitium in Isaiā antiquum
& virile erat: *Vitiosus labijs ego
sum.* Mala inveterata vel difficile
habent remedium, vel omnino re-
medio carent. Nam consuetudo
æquis pollet viribus, ac natura.
Vitia igitur hæreditaria, quæ ne-
pe cum sanguine à maioribus de-
rivantur, & per longas jam conva-
luere moras, soli omnipotenti
Deo subsunt, ut curentur.

158. Non respuit populus,
nec se in meliorem frugem rece-
pit exemplo Coreb: nam ingra-
tudo infidelis correctionis inca-
pax est. Murmuravit de Moyse
& Aarone propter supplicium,
quo Deus affecerat ambitiosos:
*Murmuravit autem omnis multitudo
filiorū Israel sequenti die contra Moy-
sen & Aaron: Vos interfecistis populum
Domini.* Et Deus igne absumpsit
detractores: siquidem infidelitas
ingrata igne punianda est; sed
ipso supplicio murmuratiōnis ignis

*Psalms.
118.*

*Honores
occidit.
Matth.
11.*

*Remem-
dum vi-
tium ha-
bitum ad-
hibendū.*

*Matth.
27.*

*Vitia in-
veterata
difficile
curatio.
ms.*

*Jerem.
17.
& Isai. 6.*

*Ingrati-
tudo cor-
rectionis
incapax
est.
Num.
16.*

nis magis accensus fuit; nam mala in veterata sine remedio sunt.

§. SECUNDUS.

Quid veniet à Moysi in remedio populi Dei.

159. Murmuravit iterum populus de Moysen & Aarone, quasi ab illis enecaretur sicuti. Ad Deum igitur se contulerunt duo fratres, imploraruntque à Deo remedium ad populi sicuti restituendam, Deusque se illis manifestavit:

Injuriam remittens ob tinct gloriam Dei. Num. 20.
 Apparuit gloria Domini super eos. Non super detractores, qui Moysen, & Aaronem injuria affecerat; sed super Moysen & Aaronem, qui injuria affecti quæsierunt, & petierunt remedium pro suis detractoribus. Non est gloria Dei manifestanda illis, qui pro bono malum retribuunt, sicut populus retribuebat; sed manifestanda est illis, qui pro malo bonum reponunt, sicut Moyses & Aaron reposerunt.

Tria tamen visa sunt hac opportunitate, populum non respiscere ab ingratitude sua ex supplicijs, & favoribus: Moysen excedere Dei mandatum, quando se illi Deus manifestat: & Deum operem ferre populo magis ac magis infideli. Injunctum Deus Moysi ut Aaronem sociatus coram populo in solitudine alloqueretur lapidem, certus omnino quod lapis esset effusissimè largiturus aquam pro universi populi sicuti relinguenda: *Loquimini ad petram coram eis, & ipsa dabit aquas. Quæ-*

Num. 20.

SUGILLATIO

rit Moyses lapidem juxta Dei præceptum: cum tamen deberet solum alloqui lapidem, bis illum virgâ percudit: lapis verò obediensior Moysen in aquas largissimè effunditur: Percutiens virgâ bis sicuti egressæ sunt aquæ largissimæ. Lapis iste juxta Apostolum figurabat Christum: Petra autem erat Christus.

Petendum modò est, cur lapis hujusmodi representet Christum, cum lapis alter montis Horeb illum non representaverit? Dicam paucis, quid sentio: Lapis montis Horeb ad effundendam aquam unicum pertulit vulnus: Percuties petram, & exibit ex ea aqua. Lapis illa solitudinis duplicatum ictum passus est, qui verò plus patitur, magis exprimit Christum Filium Dei. Angelus fuit è celo lapsus in fornacem Babylonicam, qui cum tribus pueris inter flammam ambulat: Angelus autem Domini descendit cum Azaria & socijs ejus in fornacem ignis ardentis. Et tamen Nabucodonosor appropinquans fornaci dixit se videre Filium Dei: Species quarti familia Filio Dei. Si quando descendit erat Angelus, cur modò est Filius Dei? Quia modò ambulat inter debacchates flammam tamquam figura patientis: quis autem patitur malum etiam figuratè, & apparenter, ad vivum exprimit Christum Filium Dei.

160. Fuit lapis obediensior quam Moyses: siquidè lapis paritè afferens remedium populo offensus: Moyses non paritè Deo multis favoribus obstrictus. At si

1. Cor. 10.

Patentia signa Christi sum.

Exod. 17.

Dan. 3.

Obedientia in mansuetudine Principis pie.

ad

INGRATITUDINIS.

ad divisionem rubri maris factis fuit unicus virgæ ictus, cur ad eliciendam aquam de lapide opus fuit ictum duplicare in lapide quasi renitente? Quado Moyses verberavit mare, obediuit Deo id præcipienti: quando percussit lapidem, excessit, fregitque Dei præceptum, non verbera, sed verba imperantis. Quod igitur hic difficile reddidit inobedientia, priori eventu promptum, facileque præstitit obtemperantia. Minister, cui Princeps injungens unum, aliud exequitur, tam procul est ab asserendo subditis egentibus facile remedium, ut illud potius morosum, ac difficile reddat.

Beneficentia Dei semper querit rationes ut bene faciat.

161. Afferit igitur Deus remedium populo se infidelem suam ingratitude exhibenti: & non obedit Moyses Deo in ipsum favores multiplicanti. Nam Divinæ indolis conditio est ibi invenire rationes ad favorem, ubi poterant observari motiva ad supplicium: è contra, humanæ conditionis peculiare est deesse obedientiæ, quando maior ad parandum exigebatur promptitudo. Rogatus Achaz ab Isaia, ut peteret miraculè pro deponenda idololatria, id obstinatè recusavit: tunc Prophetam objurgans incivilem illam obstinationem, securum reddidit universum orbem de tali Divini amoris excessu, qualis mentem creatam subire non poterat: siquidè afflatu Divino prælagus sponndit Deum ex illa Regis ac suorum renitentium pertinacia facturum esse hominem propter omnium hominum amorem ac salutem:

Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce virgo concipiet, & pariet filium. Ex pertinacia Achaz deprompsit rationem Deus ad conferendum summum beneficium, & ex ingratitude motivum ad mandandum executioni summum excessum.

162. Etiam scelera ipsa, quæ homines patrant contra Deum, Divina misericordia convertit in bonum ipsorum hominum. In lapidatione Stephani eam Saulus eorum suscepit, ut testium lapidantium vestimenta custodiret, & sic Stephanum omnium manibus lapidaret. Ex hac actione pessima ortum habuit conversio Sauli in Paulum. Quid? si hujusmodi actio fuit insectari Deum in suis sanctis, in ordine ad ipsam Christianam religionem labefactandam, quomodo Deus ab illa conversionem Sauli suspicatus, facit illam tantæ conversionis exordium? Hæc est Dei misericordis clemencia & benignitas, ut etiam de nostris sceleribus contra ipsum patratum faciat ille instrumenta nostrorum bonorum.

163. Maturum Davidis iudicium nullum in Deo maius opus agnovit quam misericordiam: Misericordias ejus super omnia opera ejus. Cur soli misericordis attribuit hanc tantam excellentiam super reliqua omnia attributa? Quia misericordis peculiare est eruere à summo malo maximum bonum, nempe à peccato miserationem, seu veniam: itaque ex peccato, quo homo tamquam hostis pugnat contra Deum, eruit misericordis

1. Isai. 7.

Miseria cordis Dei ergo homines. 2. Isai. 7.

2. Isai. 144.

N misericordis

Miseri-
cor dia
Dei ma-
ior homi-
ni mis-
ria.
1. Reg.
1. 2. 4.

tericordia motivum conferendi beneficium homini donando veniam: ita ut quò peccatum fuerit maius, eò miserationis maior erit, vel certior spes miserationis. *Propturbis* (dicebat David) peccato meo; multum est enim. Quasi ex magnitudine peccati concipiat spē veniæ, ac si maior miseria provocet Deum ad maiorem misericordiam. Non contentus Dēus pura beneficentia erga homines, etiam mala hominum convertit in ipsorum bona: e contra homines bonis à Deo acceptis tamquam armis contra Deum pugnant, & qui maiora acceperunt, magis inobedientes & rebelles fiunt. Constituit Deus Adamū totius orbis dominum, & collocavit in paradiso, unico imposto præcepto. Adamus verò pro tatorum beneficiorum compensazione nihil aliud prius egit, quā violare præceptum, & fieri inobediens. Saulem Deus de abjecto munere ad sceptrum Israeliticū extulit: & Saul Deo non obtemperavit in sacrificio Galgala, & in supplicio Amalec. Nata est ingraticudo & inobedientia cum hominibus, & idem valet inobedientem, atque infidelem esse.

164. Excessit Moyses præceptū Dei percutiendo virgā lapidem: *Percutens virga bis silicem.* Cum enim virga esset sceptrum, voluit Moyses significare populo in scepro remedium sitū esse, cum tamen in solo Deo reperiri possit. Ministrorū graviores culpæ sunt, adscribere sibi quæ debentur Principi: & examinare

Præcep-
ta super-
vius hō
sunt exa-
minan-
do.
Num.
20.

illius ordinationes, quæ exequi debet. Saulem Deus privavit regno, ex eo quòd ipsius præcepta vocaverit ad examen. Injungit Deus Sauli ut destruat Amalec, & nihil omnino accipiat de illius spolijs. Saul ita Divinum mandatū interpretatus est, ut potiora acciperet, eo nomine, ut illa populus Deo sacrificaret. Ter vocavit Deus nocte puerū Samuelem, & ille sibi habēs persuasū vocari ab Heli, ter interrūpens somnū festinus occurrit: *Adjecit Dominus, & vocavit adhuc Samuelem tertio, qui consurgens abiit ad Heli.* Si sibi audit ab Heli se non vocasse, cur tertio, quasi vocaretur, festinus venit? Cur non expedit, an fuerit vox illa Heli? Perfectus obediens non discurrit nec examinat mandata suorū Prælatorum: qui enim examinat mandata, dubitat de obediētia, & dubius in obediētia, inobediēs est.

Vocat Petrū Christus, & Petrus se projicit in mare: *Descendens Petrus de navicula, ambulabat super aquam.* Gnarus erat Petrus natandi arte, & hujusmodi peritiam tam antea exhibuerat: cur modo vocatus non natus secans fluctus, sed ambulat super fluctus? Voluit nos docere obediētiā cæcā, quæ nihil scrutatur: voluit se potius exponere periculo submersionis, quā declinare periculū industria ac peritia natandi. Cupiditas Saulem cōpulit examinare præceptum, amor Petrum subire discrimen in cæca obediētia: verum Saul non obediendo periit, Petrus obediendo evasit.

Obedien-
tia per-
fecta non
examinat.
1. Reg.
3.

Matth.
14.

Joan.
21.

Exam-
inatio
obedi-
entia
periculosa.

evasit. In tuam lapsa est, nos que projecit mater Eva, dū simul ac serpens vocat in examen Divinum præceptum: *Cur præcepit vobis Deus? Nam ubi primum mandati causam expendit, illud violavit.* Examinare quod præcipitur, est velle non satisfacere præcepto, vel in totum sicut Eva, vel in partem, sicut Moyses.

§. TERTIUS.

Supplicium Moysis propter dubium de voluntate Dei.

Num.
20.
Amor
pluris
fit à
Deo
quàm po-
tentis.

165. Dubitantem Moysen punivit Deus inferēdo mortem: *Non inducetis hos populos in terram.* Quòd Moyses hæsitet circa miraculum aquæ à Deo edendum, privatur vitæ? Notandum est non dubitasse Moysen de potestate, sed de voluntate Dei: cum enim vidisset rebellionem & ingraticudinem populi, *Audite rebelles, & increduli, sibi persuasit Deum suspensurum beneficium: & quidem gravior offensa fuit dubitare Moysen de voluntate, quàm de potestate Divina: nam dubitare est offendere amorem: Deus autem pluris facit reputationem amantis, quàm applausus omnipotentis.* Petierunt à Christo Jacobus & Joannes duas cathedras in regno, alteram ad dexteram, & alteram ad sinistram: & Dominus respondit se non posse eorum votis satisfacere: *Non est meum dare vobis.* Cur non dixit se nolle, sed dixit se non posse? Quia si diceret se nolle, taxarent homines

Matth.
20.

suum amorem: si diceret se non posse, notam inirent suæ potentia: cum igitur e duobus malis minus sit eligendum, maluit Christus suam Omnipotentiam minoris fieri ab hominibus, quā suum amorem.

Duo scelera commisit populus Israeliticus, scilicet negavit divinitatem Creatori, eam vitulo attribuens: *Hi sunt dii tui Israel.* Et suspicatus est Deū sibi ex odio in festū: *Odit nos Dominus.* Cōdonavit Deus prius crimen: *Placatusque est Dominus: & non dissimulavit posterius: Dixistis: Odit nos Dominus.* Longe maius crimen est negare Deo divinitatē, quàm charitatem erga homines præsertim dignos omni odio & abominatione: cur igitur Deus condonans crimen gravius, non dissimulat minus grave? Quia crimen prius adversabatur Dei magnitudini & omnipotentia: posterius offēdebat amorem, & videtur Deus pluris facere suum amorem, quàm potestatem & magnitudinem: ita ut malit ab hominibus amari tamquam benignus amans, quàm timeri & adorari tanquam immentus omnipotens.

166. Videtur tamen nimis excessus rigoris quòd Deus morte afficiat Moysen propter lapidem bis virga percussum, eodem tempore, quo sustinebat iteratas populi ingrati rebelliones. Nō fuit rigoris excessus qui conditionē Divinā dedeceret. Deus enim nititur exhibere se pariter iustū in puniendo, & clementē in

Exod.
32.
Deut.
32.

Clemen-
tia simul
cum in-
tegrita-
te.

Matth.
27.

disimulando: dissimulare parcendo inimicis, clementia est: afficere iusto, aptoque supplicio amicos, integritas. In cruce pepercit Christus Judæis: *Pater ignosce illis*. Et in hortu non dissimulavit cum Petro, sed increpuit: *Non potuisti una hora vigilare mecum*. Sustinuit Job constanter injurias & insectationes dæmonis; se tamen erga amicos gessit regidū & veluti impatientem: *Ad increpandum tantum eloquia concinnatis, & in ventum verba profertis*. Nam per hostes exercetur patientia, per amicos offenditur amor, & offensus amor non nisi in executiones rigorosas erumpit. Judam Christus in hortu vocavit amicum: *Amice, ad quid venisti?* Et notatu dignum est, quod nullus omnium, qui in Christi necem influxerunt, eadē die subivit poenam, nisi Judas se vitā spolians tāquam sui ipsius dirus carnifex. Non differt Christus Judæ supplicium, & æquanimiter expectat Herodē, Pilatū, Caiphā, aliosque teterrimos hostes? Ita est: quia Judas numerabatur inter amicos Christi, & amicitia nomine prodens illum offendit: reliqui tamquam manifesti hostes Dominum offenderunt: si igitur dilato ad tempus supplicio dissimulatur cum hostibus manifestis, amicus simulatus eademmet die punitur: ipsa injuria, quam Domino intulit, amicitiam læsit.

Integritas in punitendo amicos.
Matth. 26.
Amor offensus exercet rigorem.
Job 6.
Matth. 26.

Amicum si quis

Serpentibus punivit, & sanavit Deus populum ingratum.

167 Non dissimulavit Deus cum Moyse ut pote amico, & populo ingrato opem tulit: multum enim Principis magnificentia elucet erga ingratos. Verum si ope Divina populi sitis extincta est, ingratitude magis exarsit. Erant querimonie & murmurationes ingrati populi instar undarum tumultuantium in pelago: siquidem undam magnam alia maior cōsequitur. Querulus igitur populus sic alloquitur Moysem: *Cur eduxisti nos de Aegypto, ut moreremur in solitudine? Vester panis, non sunt aquæ, anima nostrā jam nauseat super cibo isto levissimo*. Querimonia hæc falsa fuit, plenaque implicantis, & contrarietatis: falsa; tū quia culpabat defectū panis, cū manna cælestis panis esset abundantissimus: tum quia culpabat defectum aquarum, cū lapides ipsi erumperent, ac penè verterentur in largissimas aquas ad potandū populū. Plena cōtrarietatis; quia si nauseabat populū super manna, quomodo panis laborabat penuria? hæc enim potius excitat famē, quā parit nauseam. Item quomodo fastidiebat cibū, quem credebat, & experiebatur levissimum? cibis quod levior est, eō minus fastidium parit: quia ut sic magis provocat, quā sedat famem. Verum quæ contrarietates non versarentur in corde ingrato, & taliter ingrato, ut ex beneficiis

Querimonia Hebræorum puniunt.

Falsitas querelæ.
Num. 21.

Ingratitudo gignit contrarietates.

ineficijs prodigiosis eruerat motiva ad querimonias, ut maneret querulus ac rebellis: siquidem in querimonia & rebellionē Hebræorum sapor consistebat. *Ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam ejus*. Mundi regna, & gloria sunt Dei beneficia, quibus diabolus contra Deū armatur: quia ingratitude, & rebellio sceleratorum solet inferre Deo bellum suismet beneficijs.

Beneficijs armatur ingratus contra beneficium.
Matth. 4.

Ingratitudo hæreditaria in Hebræis.

A deo fuit audax ingratitude Hebræorum, ut provocaret in duellum Divinam beneficentiam: quod certamen satis figuravit & expressit lucta illa celeberrima, ex qua claudus mansit Jacob veluti in signū, ut ejus posteritas ingratitude claudicaret: nam ingratitude est antiqua clauditas Judæorum, quam à suis maioribus veluti hæreditariam acceperunt.

Ignis supplicium Hebræorum.
Num. 21.

168 Punivit Deus murmuratores igneis serpentibus: *Misit Dominus in populū, igneos serpentes*. Nam murmuratores igneo veneno & ardore serpentes igneos præ se ferunt, ac similes proinde tortores experiri debent. Ubiprimū populū cœpit poenam sentire, statim culpā suam fassus est, & remedium à Moyse efflagitavit: æquē enim erat confusus in petendo, atque ingratus & inverecundus in murmurando. Notabilis hæc Hebræorum gens, quā solus ignis dirigebat, docens rectam viam. Non Dei beneficium tam multiplex edocuit culpam, sed ignis & ardor serpentium. Cū igitur Moyse æquē fuisset in

parcendo facilis, atque Deus in adhibendo medelam, temperandoque supplicium: oravit Moyse pro populo, & Deus ei præcepit, ut in symbolum misericordie attolleret serpentem æneum in caltris, ut quicumque illum suspicerent, sani fierent à venenatis moribus: *Fac serpentem æneum, & pone eum pro signo: qui percussus aspexerit eum, vivet*. Remedium illi impendit adeo velox, ut celeritate ipsa æquaret momentaneum aspectum lauciorum illud potentium. Cū enim serpens ille in altum sublatus fuerit signum Christi è cruce pendētis, debuit perquam citò mederi hominibus à tartareo serpente, & quocunque igneo vulneratis. In alis dixit Malachias Verbum æternum nobis esse allaturum sanitatem, quando descenderet induendum nostra mortalitate: *Sanitas in pennis ejus*. Cur non in manibus? Quia motus manuum lentus est, citissimus alarum: in manibus remedium differtur, in alis volat.

Num. 21.
Remedium dicitur velox.

Malach. 4.

169 Olim in veteri lege profuit Deus remediū in oculis populi illud petentis: cū tamen maneret expositum periculo, si nollet populū suspicere, etiam si hoc facillimum illi foret in lege gratiæ, in qua homines futuri erant chariores, eorum remediū suis proprijs oculis solum credit. Pater familias prodigium filium respicientem, ac revertentē à longē prospexit, antequam filius in eum conjiceret oculos: *Cū adhuc longē esset, vidit illum pater*

Remedium dicitur haberi in oculis Dei.
Luc. 15.

ipſius. Cur prior pater prodigū, quā prodigus patrem oculis uſurpavit? Nonne prodigus erat egenus, pater nullius indigus? Pater ille Deus erat, à quo imploraturus remedium pro morbis animæ veniebat prodigus: idcirco pater reſpiciēdo eum prævenit, ne exponeret periculo remediū, committendo tardis oculis filij: quia filius tamquam homo debilis non poterat ſuſpicere patrem per converſionem ea celeritate & efficacia, qua Pater Deus aſpexit prævio gratiæ auxilio: imò non ſic cunctaretur pater ferens opem, ac filius oculorum icu aſpiciens. Nam Deus ſemper velocior eſt nobis auxiliando, quā nos deſiderando & petendo.

170 Dignum ſanè animadverſione eſt, quòd Deus elegerit ſerpentem, ut mederetur ſauciato populo: *Fac ſerpentem æneum.* Quid hominibus laceris & vulneratis per ſerpentes ſerpens pro remedio applicandus eſt, venenum pro antidoto? Hæc eſt Dei ſapientia & potestas, qui novit detegere remedium in ipſo morbo, & poteſt ipſam et ægritudine fanare: novit conficere antidotū ex veneno, & utriuſque attēperare contrarietatem.

Poſtulavit diabolus à Chriſto in ſolitudine, ut pro ſigno ſuæ divinitatis converteret lapides in panes: *Si filius Dei es, dic ut lapides iſti panes fiant.* Si diabolus non ſibi perſuaſit Chriſtum filium Dei, quando in Jordane audivit lapſam è cælo vocem patris teſtantis ipſum filium ſuum:

Morbi
cauſa eſt
ipſius
remed-
ium.
Num.
21.

Vita ex
morte.
Matth.
4.

quomodo credet illum Dei filiū, ſi videat lapides ab ipſo converſi in panes? Difficultatis ſolutio petenda eſt ex materia talis miraculi poſtulati à dæmone. Materia miraculi, lapides ſcilicet, aptior erat ad inferendam mortem, quā ad ſuſtentandam vitam. Si igitur Chriſtus verterit in alimentum vitæ, quod eſſe poterat instrumentū mortis, ſatis erat ut malitia diabolica certò ſciret eſſe Deum illum, quem ut purū hominem reputaverat. Prædixit Zacharias nihil pulchrius & melius Deum in lege gratiæ producturum, quā panem electorum, & vinum virginum: *Quod bonum Eucharistia peccatiare* *ejus, aut quod pulchrum ejus, niſi frumentum electorum, & vinum gemmans virgines.* Quid? nonne ſaltem æque bonum, & pulchrum eſt ſacrificium corporis & ſanguinis Chriſti in cruce, atque ſacrificiū corporis & ſanguinis Chriſti in Eucharistia? In ſubſtantia idem ſacrificium eſt, licet in apparentia diverſum. Cur igitur Zacharias videtur anteponeere Eucharisticum? Mirabilius videtur ſacrificium in Eucharistia, quā in cruce: quia in cruce ſanavit Chriſtus voluptates ac delicias mundanas ſuis doloribus ac pœnis: in Eucharistia ſanat eaſdem voluptatibus panis & vini, ſub quorum accidentibus teſtus eſt. In cruce pœnæ ſunt medicamenta vitiorum, cum contraria contrarijs curari ſoleant: ac in Eucharistia voluptates & deliciæ ſunt instrumenta virtutum. De vino dixit Apoſtolus eſſe occaſionem

Ad
Eph. 5.
Ecclef.
21.

nem luxuriæ. De pane dixit Rex ſapiens eſſe blandimentum turpitudinis. Ortum habuere panis & vinum, ut provocarent appetitus, & foverent ardore: operari igitur ut quod erat parens laſciviz, ſit radix puritatis: anneſtere occaſionibus totius infelicitatis maiora emolumenta beatitudinis: fundare in periculis totius mali certitudinem totius boni, peculiaris actio eſt Divinæ omnipotentia.

Sanguis
Chriſti
effuſus
ſanatur.
Num.
21.

171 Serpens ille elevatus ſolo aſpectu ſanabat: *Quem cum aſpicerent, ſanabantur.* Et Chriſtus ſublatus in cruce ſanabat proprio effuſo ſanguine. Quænam hujus ratio discriminis? In deſerto venerabatur populus ſerpentem, in Calvario blaſphemabat Chriſtum. Cur Deus voluit ut Chriſto tanti ſteterit redemptio hominum, ſi in ſolitudine tam facile curavit vulneratum populum? Quia ſerpens in deſerto remedium fuit vitæ mortali, Chriſtus in cruce remediū vitæ æternæ: atque etiam ut probè novèrit homo quantum anima immortalis excedit mortali vitæ, ſanguis inæſtimabilis valoris fuit remediū animæ, & ſerpens viſus remedium vitæ temporalis. Proh pudor! cum anima tanti Deo ſteterit, ab homine venditur viliffimo pretio turpiſſimi appetitus.

172 Blaſphemarunt in cruce Chriſtum, & adorarunt in ſolitudine ſerpentem: quia cum ſerpens foret remedium vitæ temporalis, in hanc conſervandam reſert homo ſuam omnem ado-

rationem: cum verò Chriſtus fuerit animæ immortalis remedium, in quo conſiſtit beneficium maximum, hoc deſpicit homo, & ſic innotefcit ſummè ingratus. Novit tamen David inter utrumque horū beneficiorum pretium dignoſcere. Numerando Dei populum delinquit, & cum patienter ſuſtinerit pœnam culpæ, Deusque inhibuerit Angelum à progreſſu feriendi: *Sufficit nunc: contine manum tuam, ſe opponit David, & poſtulat in ſe ipſum converti, & continuari lethales icſtus:*

Vita
temporalis
quantum
ſanatur.

Verigatur obſecro manum tua contra me. Si culpa jam ſatis punita erat, cur poſtulat David novos rigores? Si Deus inhibet ſupplicium, cur David inhibitionem deprecatur? Ceſſare à ſupplicio erat prorogare temporalem Davidis vitam: progredi in ſupplicio erat ſecuram reddere ſalutem animæ immortalis: qui verò inſtar Davidis cognoviſcit quanti faciendæ anima immortalis eſt, plus impendit illius ſalutæ certius obtinenda, quā in prorogando annos labiles temporalis vitæ. *Pater, peccavi in cælum, & coram te, dicebat prodigus quando à ſuis delictis reſipiſcens. Cur ad impetrandam miſericordiam, non oſtendit ſuo parenti temporalem miſeriam, nuditatem, ſanctem: Fame per eos? Illuſtratus jam cæleſti luce prodigus facit pluriſ animam, quā vitam. Quando Deus in luſtamine cum Jacob, illi vulnus inſiſxit, illius mutavit nomen, Jacob in nomen Iſrael: *Nequaquam Jacob appellabitur nomen tuum, ſed Iſrael.**

2. Reg.
24.

Luc. 15.

Gen. 51.

Qua

S. QUINTUS.

Qua mutatione nominis ostendit illum non esse hominem terrenum, sed civem cælestem. In quo se exhibuit Jacob cælestem civem? In eo quod contempto corporis vulneræ æstimavit salutem animæ, dicens: *Salva facta est anima mea.* Solent homines sic amare temporale vitam neglecta immortalis animæ, ut Jacob pluris faciens animam quam vitam, cælestis hominis nomen obtinuerit.

173 Verum si Hebræi suspiciebant serpentem ob dependentiam, cur avertent oculos à glorioso vultu Moysis, qui eos in libertatem asseruerat? Quia vultus Moysis lucebat, serpens curabat: & homines non respiciunt alienam lucem, sed propriam convenientiam: beneficium libertatis erat jam omnino præteritum, curatio serpentis erat de proximo futura ex solo aspectu: & homines non attendunt ad id quod jam acceperunt, sed ad id quod sperant accipere: solum sperantes aperiunt oculos, quos statim claudunt, ubi primum accipiunt: lynces ad procurandum, talpæ ad gratificandum. Inter omnes totius orbis magis cæci Hebræi, qui cum à Deo plura acceperint, fure Deo infidelissimi: adeo, ut ad beneficiorum multiplicationem eorum cresceret ingratitude, quæ ingenua, & hæreditaria cum fuerit, ex diuturnitate temporis altas egit radices, mansit que incurabilis.

Lex aliqua non cessat.

Sermo Moysis ad suum populum antequam vita excederet.

174 Dispositis ad ripas Jordanis castris populi, Moyses accersivit seniores, & omnes officiales tribuum, & postquam illis retulit beneficia à Deo collata populo, & ex adverso illius rebellionem, tradidit librum legum Levitis, hæc proferens verba: *Tollite librum istum, & ponite eum in latere arcæ fœderis Domini Dei vestri: ut sit tibi contra te in testimonium.* Si Moyses præcipit servari librum legis scriptæ in arca clausa & obserata, cur non præcepit Christus servare in libro, & claudere in arca legem gratiæ? Disparitas ex fine utriusque legis petenda est: nam lex gratiæ lata fuit in remedium, scripta in testimonium contra populum, & ipsius cõdemnationem, *contra te:* fervetur igitur lex scripta in arca lex Christi in corde servanda est: siquid est lex salutis. Lex Moysis clausa mansit in arca: quia neque corde, neque ore illam Hebræi observarunt: illam in solitudine deseruerunt conversi ad vitulum, Hierosolymis conversi ad simulacra: idque solum mente retinuerunt se habere legem, quando voluerunt occidere Christum, ut manerent sine lege: *Nos legem habemus.* Si legem habet, cur eam non observant, sed idola? *Repleta est terra idolis.* Observare non poterant legem, cum non crederent verbo Dei, quod erat ipsamet lex

Sermo Moysis ad populum.

Exod. 31.

Lex servi pro, & lex gratiæ in quo differant.

Hebræi sine legi.

Joan. 19.

1 Jo. 2.

Gen. 22. Christus negatus & occisus.

lex. Dixerunt se habere legem, quæ reverà non dabatur ad occidendum Christum: *Secundum legem debet mori.* Quia forent memores Dominum illum per legem & Prophetas fuisse promissum, & juxta legem, ipsosque Prophetas demontirari verum esse Messiam. Qui enim occidit Christum, respuit legem vivam, ut cum fide mortua amplectatur vivam libertatem.

Fides mortua sepelitur. Luc. 19. Matth. 5. Matth. 23.

Credulitas fulsa.

175 De servo illo, cui dominus suus talentum ad negotiandum tradidit, ait S. Lucas illius nomine, quod talentum illud funeravit, scilicet involvens sudario: *Domine, ecce mna tua, quæ habui positam in sudario.* Quod sepelivit: *Abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui.* Quid? Non dabatur sermone, vel loculus, vel saltem marsupium, in quibus cautè servaretur talentum, seu pecunia illa austeri domini? ad quid involutio in linteo, vel desossio in tellure? Spiritu Sancto coactus fuit vir ille proferre veritatem: erat talentum illud (ut ferunt Doctores) fides, quæ cum nihil negotiaretur, mortua erat: quid igitur mirum, si illam mortuam funerasset, ac sepelisset? Magnoperè refert, quod populus conserveat fidem vivam: nam si fides mortua est, credulitas in falsam degenerare potest: vita fidei nascitur à Deo credito, veritas credulitatis firmatur in Dei veritate prænuntiata per Prophetas, impleta per Christum, inculcataque ab ipso, & ipsius Ecclesiæ. Credulitas igitur quæ recedit

à sacris Scripturis, deserit Christum, & ipsius Ecclesiæ, habet fidem omnino mortuam, & falsitatem vivam.

176 Sicut cygnus propinquus morti suas celebrat exequias suavissima musica, sic Moyses celebravit suas hoc cantico: *Audire cælique loquor.* In prima parte implorat cælum ac terram in testes Hebrææ ingratitude, ipsosque proinde obtestatur, quasi cælum & terram tanti sceleris gravissimum dolor tangeret. In secunda parte manifestat populo suam perversam naturam: & quidem ingratorum natura perversissima est. In tertia prædicit idololatriam, in quam proculdubio lapsurus erat: siquidem ingratitude & idololatria in perverso populo semper ad Deum offendendum conspirant. In quarta prænuntiat dira supplicia, quæ illi Deus offensus erat inflicturus propter suam immanem rebellionem: cum futurus esset ad eum rebellis, ut honoratus à Christo, sanguinè, quem ab ipso sumeret, ejus gens petitura esset ad spargendum, & odio ad potandum.

In quinta parte, Dei nomine pollicetur illi misericordiam, si noverit pœnas, & resipuerit à culpis: igitur culpæ progrediuntur, & supplicia non cessant. Sanguis Abelis clamabat à terra, sanguis Christi clamat à cælo: & eò atrocius fuit crimen, quod sanguis unius est pretiosior sanguine alterius. Pœna Caimi fuit maledictio à Deo imprecata: *Maledictus eris super terram.* Pœna Hebræorum.

Moyses vicinus morti canit. Deut. 32.

Pœna Iudæorum.

bratorū à Christo exposita fuit: *Moriemini in peccato vestro.* Ideo non cessat culpa, & progreditur supplicium. Summum malum nō est super terram esse infelicem, sed mori peccatorem: infelicitas hujus vitæ sine clauditur: infelicitas peccati finalis, æquata æternitati finem nescit: esse autē perpetuò infelicem summum omnium infortunium est.

177 Hoc Divinis legibus rebellum supplicium est: *Impij quasi mare fervēs* (est æquiparatio Hææ loquentis de peccatore) quod quiescere non potest: *redundant fluctus in concalcationem, & luctum.* Cur æquiparatur turbido mari peccator rebellis Deo? cur non potius confertur leoni, aut tigridi, in quibus ferocitas videtur expressius symbolum rebellis iniquitatis? Aptius confertur mari: quia mare numquam satiatur vorando identidem fluctus, quos gignit, existens perpetuus sui ipsius vorator: attollitur unus usque ad nubes fluctus, quē statim alter devorando in se excipit, ac destruit: sic fluctus succedunt inter se quasi mutuā de sua superbia, ac rebellionē sumētes vindictam. Est igitur mare simulacrum vivū hominis rebellis Divinis legibus: siquidē hic suomet crimine inquietæ rebellionis iterata sibi parturit identidem supplicia.

Renuit Judith accipere epulas de mensa Holofernis, & pro ratione subdidit, ne talis offensio super ipsam caderet: *Nunc non potero manducare ex his, quæ mihi præcipis tribui, ne veniat super me of-*

Peccatū suū super plerūq; est. Iudib. 12.

fensio. Notabilis ratio! Deus est qui offenditur nostris culpis: nos contra Deum offensas ipsas patramus: cur igitur Judith timet in se ipsam offensam, quæ in Deū caderet? Prudentissimè verebatur offensionem in se casuram: nam quicumque peccator se offendit, ac in suum caput peccat, & quæ culpa nulla læsione potest Deo accedere, peccatorem ipsum adeò torquet, ut qui sensit ex culpa voluptatem, capiat ex poena tormentum.

§. SEXTUS.

Mors Moysis: luctus & dolor populi.

178 Mortuus est Moyses in vallibus Moab in conspectu Chanaan juxta Dei prædictionē: & populus acerbissimo dolore affectus triginta diebus luxit. Eū enim æquali dolore è vita decedentem persecutus, atque vivētem detractione insectatus est: cum frequentius eveniat, ut larymæ citius exsiccentur, quàm profuant. Boni Principes sunt instar pomorum, quæ quando fugacia recedunt, lapidiora videntur.

In solitudine flagitavit populus ab Aarone; ut in defectum Moysis absētis faceret sibi deos, à quibus loco Moysis gubernaretur. Præfētē Moysen frequentissimè querebatur, & detractionibus excipiebant, absentem tamquā Deum reputabant: quasi æstimatio præfētia minueretur, absentia cresceret. *Tu es qui ventu-*

Mors Moysis lugens.

Præfens contemnitur, absens colitur. Exod. 32.

Luc. 7.

115

rus es, an alium expectamus? misit Joannes discipulos, ut à Christo interrogarent. Si Joannes jam testatus fuerat præsentem esse Messiam inter homines: *Medius vestrum stetit, quem vos nescitis;* cur modo ut absentem alloquitur Messiam: *Tu es qui venturus es?* Voluit Domino conciliare æstimationem inter homines, quorū antiquus mos est, in absentia maiorem concipere æstimationē de persona. Secessit Dominus in locum ab oppidis & urbibus distantem: *Egressus ibat in desertum locū;* cum statim illi dictum est per discipulos: *Omnes querunt te. Vix recesserat ille misericordiæ sol, quando omnes illius radijs destituti lucem implorabant.* Terribilis conditio humanæ ingratitude! Hæc nunquam facetur obligationem, nisi quando se videt impeditam ad gratificadum. Quandiu vixit Christus inter Judæos, fuit per illos convitijs & injurijs laceratus, post mortē ab iisdem sumo desiderio (inquit Isaias) expetitus: *Vidimus eum, & non erat ei aspectus, & desideravimus eum.* Est ingratus instar crocodili, qui plorat antequam occidat, & occidens, post mortem appetit, quem vivum occiderat.

Desideriū in absentia. Luc. 4.

Isai. 53.

Lacrymæ non tam erga Principem mortuum, quam erga subditos, qui manent. vi. Luc. 23.

ipsum necem lamentantes, ad eas conversus dixit: *Nolite flere super me, sed super vos ipsas flere.* Cur suadet, ut mutent objectum lacrymarum, non se ipsum, sed se ipsas flentes? Quia eo tempore, quo moriebatur Rex optimus, opportunis cadebant lacrymæ in subditos vivos, quàm in Regē defunctum.

179 Sepuleus fuit Moyses ita silenter & arcanè, ut nemo ulque adhuc noverit ejus sepulchrū: vel quia Moyses satis anteaacta vita manifestat: vel quia Moyses adhuc post mortē vivit, proindeque non indiget sepulchro. Quando Lazarus mortuus est, dixit Christus illum dormire: *Lazarus amicus noster dormit.* Cur Dominus dormientē vocat, si jà mortuus erat, & quadriduo fuit sepultus? Cum Lazarus foret justus, & ut sic dilectus à Christo, adhuc mortuus & sepultus vivebat, juxta illud ejusdem Domini: *Qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet.* Non moritur justus, quia moriens vivit: unicus enim per amorem Christo; ab eo immortalem vitam haurit; ipsum nempe Christum: *Ego sum vita.* Noscatur vita Moysis, & ignoretur sepulchrum: qui enim vitam noverit, reputabit vivum.

Sepulchrum Moysis nescitur. Dent. 34.

Vitæ in justo post mortē scilicet. Joann. 11.

Joan. 14.

Amor Dei in vita, & post mortē. Joan. 11.

180 Aaronem sepelierunt Moyses, & Eleazarus: Deus verò Moysen ipsum sepelivit. Cum enim mortuus fuerit tamquam amans, à Deo tamquam amicus sepultus est. Lazarus jam mortuum vocavit Christus amicum: *Lazarus amicus noster dormit.* Quia

in vita meruit hoc nomen: Ecce quem amas infirmatur. Vixit, & mortuus est in amore Christi: quia vitæ respondet mors, tamquam illius echo. Curru igneo ascendit elias in cælum: Ecce currus igneus, & equi ignei dividerunt utrumque, & ascendi Elias per turbinem in cælum. Cur non vectus nube quadam, sicut postea Christus: Nubes suscepit eum ab oculis eorum? Quia vita Eliæ zelo ardēs ita fuit, ut dici potuerit vivus ignis Divini honoris in terra: Surrexit Elias propheta, quasi ignis, & verbum ipsius quasi facula ardebat. Contulit illi Deus in ascensu, seu discessu illo honorem ignis splendentis, quæ vita ignea splendens meruerat, proindeque talis ascensus, seu discessus vitæ antea respondit.

Quæro tandem: exhibuit ne Deus se magis amicum erga Lazarum, quando illum à tumulo suscitavit, an erga Moysen, quādo eū sepelivit? Arbitror maiorem enituisse Dei amorem erga Moysen sepultum, quā erga Lazarum suscitatum. Nam suscitatio Lazari fuit actio omnipotentis, ut Christus haberetur & crederetur Deus: Ut credant quia tu me misisti. Tumulatio Moysis fuit excessus amoris, ut Moyses honoraretur. Lazaro Deus restituit temporalem vitam: Moysi firmavit æternam. Hinc plus donavit, & se submitit: amor enim eò est ardētior, quò liberalior & submitior.

§. SEPTIMUS.

Mortuo Moysse, Deus injunxit Josue regimen populi.

181 Postquam Moyses vitæ concessit, Deus constituit Josue Principē totius populi; quia Josue erat Deo gratus, & ad regimen ingratorum Principes est eligendus; nam contraria mala contrarijs remedijs curantur. Eique tradens legis librum dixit Deus: Non recedat volumen legis hujus ab ore tuo. Quæro tamen, cur liber ille traditur ori, & non cordi, si cor legis archivum est, & in Israelitarum corde magnum subibat lex discrimen, id Deo attestante, & querente: Populus hic labijs me honorat; cor autem eorum longè est à me? Noverat Deus zelum Josue in ejus corde manentem, & voluit ut ejusdem ore profiteretur. Nam cor & os Principis debent conformari. Ego ex ore Altissimi prodivi, de se protulit Æternum Verbum; & hujusmodi Verbum esse in sinu Patris testatur Evangelista: Unigenitus qui est in sinu Patris. Verbum increatum est in Dei sinu, id est, corde; & in Dei ore, à quo procedit; quia cor & os Æterni Parentis magni Principis, ita sunt conformia, ut Verbum, quod ex ore procedit, necesse sit in corde præcessisse. Qui continent aliud in corde, & aliud in ore gerunt, sicut Janibifrontes, monetæ signatura duplici, Joab qui altero brachio amplectitur, altero cor trānsfigit, Judas

das qui figit pacis osculum, quando meditatur inferre durum bellum. Sit sermo vester, est, est, non, nō. Suadet Christus suis discipulis, quando illis commendat sinceritatem convictus inter homines. Quid? si Christus odit superfluitatem, cur illam exhibere videtur duplicando eadem verba, Est, est, non, non? Non exhibetur hic superfluitas in dicendo, sed acuta maturitas in inculcando sinceritatem, ut nempe os cordi respondeat, dato duplici assensu, vel duplici dissensu, altero cordis, altero oris. Confirmari enim semper debet assensus oris assensui cordis. Potest aliquis conqueri de natura, eamque insimulare, ex eo quòd in brutis animantibus profuerit externa signa internæ propensionis, v. g. conferens Leoni rictus, tauro cornua, aquilæ unguis: at in solius hominis corde occultaverit omnes propensiones, & affectus, ne statim in primo limine deprehenderetur illius malitia, vel bonitas: qui tamen eas corde abscondit, & lingua contradicit, inter omnia animalia vilissimum est: siquidē corde carens ad proferendum quod sentit, illud habet ad fingendum, quod dicit.

182 Delegit Deus Josue propter ipsius zelum, ac robur in Principem sui populi, & quando illi tradidit dominatum, quasi regnum, & infidelem, ad metū exentiendum hortatus est: bis enim illum metum deponere, & se autore ac duce præfete rectè sperare jussit: Noli metuere, noli ti-

mere: quoniam tecū est Dominus tuus in omnibus ad quæcumque perrexeris. Addidit Deus animos Josue, sive unque illi obstrinxit favorem, quando tradidit dominatū: quia sceptro inseparabilis adhæret timor; perpetuò enim metuit quicumque regnat: & quidem immodicus timor amittendi regnum quandoque reddit Principem ingratum tyrannum, & infidelem.

Formidavit Saul Davidem, & ipsi ingratus fuit, eò quòd formidaret: Metuit Saul David: & quia prudens nimis erat, caput cavere eum. Timuit Herodes amittere sceptrum ex natalitio Christi servatoris, & immanissimam exercuit tyrannidem erga innocentes: Occidit omnes pueros. Veritus Jeroboam quòd ab ipso vassalli deficeret, ex tali metu rebellavit contra Deum, agens infidelē, & inanium deorum cultorem: Exeoginato consilio fecit duos vitulos. Nul- lum maius religio subit discrimen, quā in timore rationum, quas vocat status, incusso; ex hoc enim multi infelicitè Jeroboones fiunt veri dei, orthodoxæque fidei desertores.

183 Ardens zelator religionis, eique firmiter adharens, semper habet sibi præsentē, protectoremque Deum. Tibi dabo claves, (ait Christus Petro, huic commendans regimen suæ Ecclesiæ) & portæ inferi non prævalent adversus eam. Quanam ex causa Christus unā cum regimine Ecclesiæ Petro illius securitatē tradidit? Petrus inter mille errores, quibus homines delirabant circa

O 3 perfo-

Timor
in seep-
tro.
Jof. 11

1. Reg.
18.

Matth.
2.
Religiosus
desertor
quis
simulans
deponendo
sceptro.
1. Reg.
12.

Fidei
orthodoxæ
in
principibus
Matth.
16.

Matth.
6.

Sinceritas
hominis
convictus
est.

Jof. 11

Calidia
tui delon-
sa.

Cordis
& oris
conformitas.

personam Christi: *At illi dixerunt: Alij Joannem Baptistam, alij vero Jeremiam, aut unum ex Prophetis; firmus permansit in fide circa Christum, quæ talem personam: Tunc Christus filius Dei vivi. Qui igitur firmus manserit in vera fide, firmum possidebit regnum: Porta inferi non prevalebunt adversus eam.* Acceptit Moyses de manu Dei legem, quam populus observaturus erat, & ait Deus Moyse, ut sibi assumat Aaronem in sacerdotem: *Applica quoque Aaron fratrem tuum cum filijs, & sacerdotio fungatur tibi.* Multa deinde elapsa fuerunt sæcula sine Rege, cui Hebræi subderetur, donec Samuël Deus diceret: *Hoc erit jus Regis, qui imperaturus est vobis.* Voluit Deus ut populus sine Rege per multos annos degeret; at sine sacerdote nec per diem unicum. Sic enim significavit nullam posse republicam stabiliri, sceptrumque firmari, quin prima fundamenta jaceret super religione, ac Divino cultu. Hæc veritas manifesta cū sit, apud Principes interdum plus valet ratio tuendi status, quam Divina lex; scepro enim in possessionem dato, fiunt ingrati, & ex ingratitudine infideles.

184 Documenta hæc ita docilis Josue à Deo firmiter hausit, ut tamquam acerrimo Divinæ legis zelatori paruerint cælestes orbes contra suum perpetuum motum, & in terra aquæ contra naturalem cursum. Subjugavit omnes provincias Chanaan, nemine renitente: & postquam eas per tribus divisit, populū vicen-

nio temperavit: postremò felici morte vitam suam commendavit perenni ævo: in ævum enim vivet quicūque Divinæ legis zelo accensus eam observaverit, suaveritque alijs observandam.

Quæro modò: in quo fuit Josue mirabilior: in eo quòd ad illius nutū solsteterit; quòd obediens aquæ se diviserint; quòd tam feroces, strenuosque hostes domuerit; an in eo quòd populū Hebræum gubernaverit per vicennium sine ulla rebellionem? Hoc ultimum credo ita mirabile, ut excedat omnem admirationem. Nam gubernanti Deo populus ille, qui sæpè rebellis fuit, nullam, quam legerimus, commisit rebellionem sub Josue gubernante.

185 Necessarius omnino est quidam Josue à Deo specialiter fautus, ac protectus, ut sine tumultu ac perturbatione gentem ingratam gubernet: nam quidquid aliud parum est, ut gens ingrata obediat. Cultum sacrilegū idolis exhibuit populus, & Moyses intercessit, ut placaretur Deus: *Cur irascitur furor tuus? Appetit carnes Ægyptiacas, & rebellavit contra Moysen: tunc dolore ita affectus est sanctus gubernator, ut voluerit deponere regimen: Non possum solus sustinere hunc populum.* Cur hæc opportunitate tam querulus, si in illa tam placidus & mansuetus? Videbatur in priori honestius indignari Moysen, & in posteriori æquanimitè ferre: siquidem per idolatriam Deus gravius offende-

Assessoria Dei necessaria Principi.

Exod. 32.

Nam 12.

batur, ut pote per rebellionem contra ipsum immediatè commissam, quàm per defectionem à Moyse, quæ hominem immediatè tangebatur; & debuit ab eodem offenso benigniter condonari. Ratio disparitatis in utroque eventu esse videtur: quia in priori assistebat in monte Deus Moyse, vel Moyse Deo: & solum quando Princeps juxta Deum est, novit excessus, ac ingratitudines rebellionem dissimulare.

§. OCTAVUS.

Mortuo Josue populus contra Deum ingratus ac infidelis sæpè rebellavit.

Regimen in multis positum nullum est. Math. 20.

168 Josue vita functo, mansit regimen in omnibus Principibus populi, & populus sine regimine: quando enim gubernant multi, nullus gubernat. Hinc est quòd Christus appellaverit nescios Joannem, & Jacobū, quando in illius regno thronos ambierunt: *Nescitis quid petatis.* Inscitia fuit conari regimen partitum inter duos: quando enim multi sūt Principes, manet ex parte eorū dominatio confusa, & ex parte subditorum dubia obedientia. Unicus sol mundum illuminat, unicus Deus sustentat orbem universum, unicus spiritus regit corpus humanum. Salomon reputavit supplicium regimen multorum: *Propter peccata terre multi Principes ejus.* E contra Ezechiel credidit felicitatem ac Dei benedictionem regimen unius: *Et sus-*

Prov. 13.

citabo super ea pastorem unum.

187 Princeps unus dominari debet nationi uni, in ea natus & educatus. Sic docuit Deus factus homo ex sanguine Hebræo, inter Hebræos natus, ut ostenderet suam hereditatè esse Hebræos, & eū Regè legitimū, qui naturalis esset. Decreverunt inter se arborea de Rege eligendo: sceptrū deferebant ficui, olivæ, & viti: omnibus tamen principatum reculantibus, regnum delatum est rubo. Cur non potiùs arborea aliquem ex floribus, Regem salutarunt? Cur non litium, cujus pes ipsam præ se ferre videretur celsitudinem: quod Christus Dominus ita commendavit, ut concesserit regnum florentius quàm Salomoni: *Nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur, sicut unum ex istis?* Cur non rosam, quam natura juravit Reginam primis comitijs inter flores celebratam; illi conferens grana aurea ad coronam, purpuram ad vestimentum, spinas ad satellitium? Quòd si nō hos flores, cur non saltem alios delegerūt? In promptu ratio est: flores non sunt ejusdem naturæ cum arboribus: postulat autem optima reipublicæ, seu corporis politici administratio, ut caput sit ejusdem naturæ cum reliquis membris, nempe ejusdem nationis Rex cum subditis. Caput similiter unum esse debet, nō multiplex: aliter decreta patientur contrarietatem, & suum unicuique potius videbitur: neque enim quis in judicando primas alteri defert, neque in imperando

Princeps unicus, & naturalis debet esse.

Jud. 9.

Unitas Principis.

do submittitur. Jeroboam con-
flavit duos vitulos, Aaron unum
pro populo: quia Jeroboam illos
fabricavit, ut adoraret: Aaron ut
talis vitulus populum regeret; &
in regimine unis tantum esse de-
bet qui præsideat, ac præcipiat.

188 Rebollavit iterum in-
gratus populus, & tanquam re-
belli tradidit illum Deus in di-
tionem Chusan Regis Meso-
potamiæ. Cum enim ingratitude
sit vitium abjectum & infame,
puniri debuit servitute, pœna vi-
li, & abjecta: *Vires in gladio, & fra-*
Gen. 27. vitio servies. Prædixit Isaac filio
suo Esau futurum esse fratris sui
servum; hoc enim supplicium
decreverat Deus contra Esau ut-
pote Divinis beneficijs ingratus.
Non illum vitâ spoliavit, sed ali-
eno arbitrio subiecit, ut vitam
servilem traheret in pœnam ser-
vilis ingratitudeis.

Elapsis octo annis servitutis,
agnovit populus culpam suam,
imploravit à Deo misericordiã,
& eadem celeritate obtinuit, qua
petijt: non enim sunt homines
celeriores in postulando, quam
Deus in concedendo. Antequam
Christus suscitaret Lazarum, oc-
culis in cælum levatis egit gra-
tes. Aeterno Parenti pro ipsius
oratione jam audita: *Pater gratias*
ago tibi, quoniam audisti me. Non
legimus Christum ante hæc ver-
ba petijisse aliquid; cur igitur gra-
tias refert pro petitione exaudi-
ta? Voluit nos docere, esse Deum
adeo festinum in conferendis be-
nificijs, ut prius conferat, quam
homines petât, atque adeo præ-

Præter à
Deo au-
ditæ an-
tequam
gratias
agere.
Joann.
11.

occupet hominum vota, imple-
do. Octo annis duravit populus
in ignorantia sui criminis; at ubi
agnovit, & petijt remedium, ob-
tinuit.

189 Fuit Othoniel liber-
tatis Hebrææ reparator seu as-
sertor; cœpit in eo iudicis digni-
tas, quæ similitudinem Romanæ
præturæ referebat; populû qua-
draginta annis iustè ac pruden-
ter administravit; eo vita functo
revixit idololatria Israelis: quia
ingratitude populi erat infidelis,
& immedicabilis. Fœdus interim
inierunt Eglon Rex Moab, & fi-
lij Amon, & Amalech cõtra He-
bræos, eosque redegerunt in di-
tionè ac servitute, in qua perse-
verarunt donec supremo numi-
ne authore, in libertatem asserti
fuere per virtutè Aod, qui salva-
toris populi nomen adeptus est.
Et quidem iustè præclarum hûc
titulum comparavit, qui suum
populû à dura servitute in liber-
tatè asseruit. Trecentis quinqu-
aginta sex annis populus admini-
stratus fuit per Deborah, Barac,
Gedeonem, aliosque iudices, &
extitit immensus numerus rebel-
lionû, quibus Hebræi à suis prin-
cipibus defecerunt: cum enim na-
tura forent ingrati, cõsuetudine
rebelles fieri debuerunt; & con-
suetudines, quæ altas per habitû
radices egerunt, immedicabiles
fiunt.

190 Mala curatu difficili-
ora sunt morbi inveterati, qui tẽ-
poris diuturnitate capiunt vires,
& medicamini resistunt. Ab om-
nibus quatuor ventis convocavit

Iudicis
dignitas
gubern-
atio a-
post He-
braor.
Iud. 3.

Iud. 3.

Consue-
tudo ve-
tus cu-
raturâ dif-
ficilis.
Ezech.
33.

Eze-

Ezechiel spiritum ad vivificanda
& animanda ossa defunctorum:
Gen. 11. A quatuor ventis veni spiritus, & in-
suffla super interfectos istos, & reviv-
escent. Si Deus unico spiritu, &
tenui quodam habitu animavit
Adamum: *Spiravit in faciem ejus*
spiraculum vite; cur modò jubet
convocari omnes omnino spiri-
tus, ut facti veluti quodam im-
petu conspirent ad illa ossa vivi-
ficanda? Si unicus spiritus satis
fuit ad primum hominè animan-
dû, cur postulatur spiritus mul-
tiplicati, ad vegetanda illa ossa
arida? In promptu est disparitatis
ratio ad rē nostram. Adamus fue-
rat ex recenti terra nuper forma-
tus: illa autem arida ossa jamdiu
sub terra latuerant sua ipsa aridi-
tate, & frigida morte inveterata;
unde si Adamo recens formato
sufficit unicus, ac tenuis habitus
ad vitam instillandã, vix sufficiunt
omnes omnino venti facti impe-
tu ingruentes ad animanda ossa
illa inveterata. Sic exploratum
habuimus ingratitude populi,
qui medicaminibus ipsis fiebat
magis infidelis, cum mala inve-
terata medelam nesciant.

CAPUT XV.

Nec ipsum Dei regimen aridet ingra-
to populo.

§. PRIMUS.

Respuit populus Samuelem à Deo ele-
ctum pro regimine.

Samuel
iustum à
regimi-
ne depo-
nitur.

191 **P**ostremus iudex, &
ingrati populi gu-

bernator fuit Samuel Propheta
iustus, & Deo valde acceptus; hic
postquam viginti & duobus an-
nis rexit populum iustè ac fide-
liter, fuit compellatus ab Israeli-
tis, ut deponeret regimè tan quã
senio jam cõfectus, nec illud de-
mandaret cuiquã ex suis liberis,
ut pote indignis regimine prop-
ter vitia, sed nominaret illis Regè
quẽ haberent, sicut ceteræ nati-
ones habent: *Constitu nobis Regè,*

1. Reg. 8. Fatentur se debitores Samuelem, à
quo pertot annos iustè & tran-
quillè fuerant gubernati, & tamè
debito satisfaciunt excludendo
senem à regimine, ut maior esset
offensa ex ingratitude. Agno-
vit Samuel iniquitatem populi,
& impetravit à Deo, ut illis Re-
gem daret. Quid? Propheta ju-
stus condescendit injustæ petiti-
oni populi? Ita: quia in hoc se ju-
stum ac generosum exhibuit: ju-
stum; quia talis desiderij imple-
mentum esset populo pro iusto
supplicio: siquidem cum Rege
sustineret omnia mala ingrati-
tudinis. Generosum; quia animus
generosus despicit, & non appetit
dignitates: siquidem altitudo
eorum, qui eas magni faciunt, est
perquam similis altitudini pu-
teorum, qui quò altiorem, eò pro-
fundiores sunt, & magis in imam
tellurem reconditi: ita ut rectè
despicientibus nullum appareat
differimè inter eorum altitudi-
nem, & profunditatem, quæ pro-
inde non nisi per descensum at-
tingi potest. Zachæus solum no-
bis innotuit pusillus; quando
apparuit elatus: Ascendit in ar-
borum,

1. Reg. 8.

Sicut
altitudo
puteo-
rum, sic
appetitio
dignita-
tum.

Luc. 19.
Digni-
tatum
contem-
ptus su-
blinat.
Joan. 6.

P

borum,